

Plymouth, Pa. 14 Birželio.

Veizint šiandien į abelną mūsų veikimą link perstatymo lietuviszkos literatūros Paryžiaus parodoje, daugumos vis pasigendama. Šitas dalykas lytisi atgavimo mūsų spaudos nū caro, kad nereikėtų mums daugiau kavotis nū policijanto arba nedoro kaimyno skaitant arba prilaikant lietuviszką laikrasztį arba knygą nekalcžiausios įtalpos pergabentų isz užrubežes. Rodosi šitas reikalas, kad atgauti spaudą, turētu apeiti kiekvieną, nės kiekvienas gerai žino kaip reikia su lietuviszka knyga kavotis o ne vienas yra ir isz tėvynės turėjęs iszskraustyti, kad caras neiszgabentų į Siberiją arba kalynyn ant keletos metų. Tai tikt atminus, kiekvienas turētu atsiminti, kad toks pat likimas yra jo broliams tėvynėje gyvenantiems ir kiek jų paskutiniu laiku, kaip matėme, už tai tapo nubaustu su kalėjimu ir isztrėmimu į Siberijos bado vietas. Tas mus visų szirdis turētu uždegti ir suvienyti, kad kartą butu galas tokioms žiaurioms baisybėms. Kaip mes apie tai darbūjamės? Vieni, suprantanti reikalus, savo darbais ir aukomis prisidėjome prie to reikalo, antri laukiam nežine ko, tretii apie tai dar nieko nežino. Ketvirtii žino ir supranta reikalą bet laukia ką pirmieji isztaisys. Broliai czion visų reikalas o ne vienos kokios ten partijos. Žinote gerai, kas keliems sunku ir negalima, tas visiems lengva.

Veik visos pagalbinės draugystės yra savo konstitucijose įrasę, kad szelpti tėvyniszkus reikalus. Lai bent kartą iszpildo savo įstatymus. Dabar tam yra tikra proga ir reikalas. Pagal daugumą mūsų draugyszių labai mažas dar skaitlius, paaukavo arba paskyrė po kiek parodos reika-

lams. Žinote gana gerai kad su keleis szimtais dolerių to reikalo neatliksime. Kad apsidairome aplinkui, pasigendame tame veikime tautiszkojo mūsų „Susivienyjimo“ ir jo kūpų, parapijų, daugumos draugyszių ir politiszkų klobų. Ir ant galo, kodėl nevisi laikraszcziai ragina savo skaitytojus prie aukų? Czionai reikalas ne vienos partijos bet visos tautos bet skirtumo, delto visų yra pareiga ir prisidėti prie nuveikimo tų reikalų, kurie dera atgauti savo spaudą.

Kiekvienas dukart dūda, kurs greitai dūda.

Aukos parodai

- A. Brusokas, Ladd, Ill. -25
- Pr. Banislauckas „ „ -10
- A. Bendorius „ „ -10
- A. Genczius „ „ -25
- Jonas Satula „ „ -25
- Andrius Draugelis „ „ -25
- Peliksas Osmantas „ „ -25
- Adomas Jesaitis „ „ -25
- Selvestras Jesaitis „ „ -25
- Ant. Nemeziuskas „ „ -10
- Balt. Ragažinskas „ „ -5
- Pranas Mikutis „ „ -25
- Mot Lanauckas „ „ -10
- Mar. Lanauckienė „ „ -5
- Ant. Rupszliaukis „ „ -15
- Ant. Baltruszaitis „ „ -25
- Antanas Valiunas „ „ -25
- Kazys Peteris „ „ -25
- Jūzas Petrauckas „ „ -25
- Jonas Dubickas „ „ -10
- Jūzas Peteris „ „ -50
- Jonas Lotaza „ „ -30
- Jonas Jozavitas „ „ -30
- J. Anskys Glen Lyon, Pa. -25
- J. Milkėrė „ „ -20
- P. Pamataitis „ „ -25
- A. Grigaitis „ „ -25
- R. Brukas „ „ -25
- J. Svogunas „ „ -20
- P. Sarpalius „ „ -10
- Agota Alviene „ „ -10
- P. Alvis „ „ -10
- M. Sarpalius „ „ -5
- P. Dargis Pittston, Pa. -15
- M. Baranauckas „ „ -50

J. Pareigis Randolph, Mass. -25
 Buvo \$165,47
 Labu \$172,97
J. J. Pauksztis.

Aukos kankintiniams

J. Pareigis Randolph, Mass. -25
 J. Anskys Glen Lyon, Pa. -25
 M. Baranauckas Pittston, „ -25
 J. Jozavitas Ladd, Ill. -20
 J. Latoza „ „ -20
 T. Adomunas Philada, Pa. -20
 Buvo \$37,50
 Labu \$38,85
Redakcija.

Isz Lietuvos.

Palanga. Mūsų valdonas Tyszkeviczius dideliai nežmoniszkai elgiasi su savo žmonėmis, kurie gyvena visa pajure ant jo žemių kaip czinsziniai ukininkai. Mat žemė ta skaitosi pono ir ukininkai ant jos gyveną pagal suderėjimą su ponu ir moka ponui žinomą randą (czinszą) arba kartais atlieka ir kitokias ponui priderystes. Daugumas jau nū tėvų tėvų yra apsigyvenusių ant grafo žemės ir tą žemelę laiko per savo savastį. Ponas norėdamas daugiau naudos isz žemės iszversti spaudžia tūs ukininkus keldamas czinszą, pertai pasidaro bylos, kurios kartais tęsiasi net per kelis metus ir daugiausiai pasibalgia visiszkų pralaimėjimu silpnesniųjų, t. y. ukininkų, nės ir dubos jie nustoja ir visą savo turtą ant bylos prakisza. Reikia da pridėt, kad Kurliandijoje žemės ukininkai pagal ciosoriaus ukazą nėra gavę, bet tik liūsybę be žemės. Isz szalies žiurint tie czinsziniai ukininkai mažai kū skiriasi nū senovės baudziauninkų. Jie visi beveik lietuviai, kurie sėdi ant Tyszkevicziaus žemės, o žemės tos tęsiasi pajure į szianrę net per 15 verstų. Akymas daiktas, kad kaip tik baigiasi Tyszkevicziaus žemės, tai tūj prasideda Latvija.

Užsiminus apie Tyszkevi-

cziaus czinszinius ukininkus pasakysiu dvejetą zodzių ir apie Kauno gub. czinszinius. Ir czionai jie nežinia, delko tapo ukazo aplenkti. Teisybė, priesz ukazą jie nebuvo baudziauninkais tikrais, nės skaitėsi liūšais, tik mokejo ponams už valdymą žemės paskirtą donę (czinszą) arba apdirbdavo ponui paskirtą plotą žemės.

Toliaus po ukazui dalis tų czinszinių buvo sulyginta su ukininkais ir gavo žemės, kiti gi tik 1882 metų apturėjo tiesą iszsipirkti su valstijos pagalba nū ponų žemės. Tokiu budu, pagal valdzios parodymus, 1896 metų Kauno gub. 615 dvarų turėjo tokių czinszinių ukininkų 4405 szejimųnų arba 14,350 galvų, jie nevaldė 92,000 desetinių žemės. 1089 dubos 200 dvarų nebuvo susitaisę pagal 1882 met. įstatymus, o 2316 dubų (415 dvarų) buvo nusipirkę 54,944 desetinas už 3,408,000 rublių, kuriūs apsiėmę buvo iszsmokėt dalimis ponams ir valdziai (nū jos buvo paskolinta 2,855,000 rubl). Ale blogiems metams užėjus jie negali isztesėti iszsimokėt ir turi bristi tolyn į skolas.

Kad valdziai tikrai rupėtų žmonių labas, tai turėtų ateit į pagalbą tiems žmonelems. Ale veltu to laukti!

Genys.

Liepojus. Pirmose dienose Kovos meu. iszplaukė su garlaiviu 80 darbininkų lietuvių isz Telszių ir Raseinių pavieto. Jūs nusamdė vienas dvarponis nū Berlino, prizadėdamas mokėti ant mėnesio po 9 rubl. ir už kelią ten ir atgal sugražinti. Tankiai atsitinka, kad iszbuvus darbininkams paskirtą laiką, vokiecziai stengias užlaikyti juos visokiais budais ant tolesnio laiko.... Kratos apsistojo, bet lietuviai nenusiramino dar isz iszgasczio ir ligsziol nesupranta, kas tai dedas, kad žandarai teip siunta ir vargina nekaltus žmones.

Isz suimtų tikt du tepaleido: G-kį, kaip iszdavusį kitus ir S-nį, kaip suimta per klaidą. Žandarai jieszko Jūzapo Pet- rulio ir niekaip surasti negali. Jei yra toksai pasaulyje, tegul saugojas. —

Latviamis tapo daleista nau- ja draugystė, norinczių vesti, arba tekėti. Kiekvienas są- narys įmokantis prigulinczius mokesčius, apšvedant arba isztekant gauna nū 300 lig 700 rubl. pasogos. Liepōjūje jau keletas tokių draugyszių atsi- dengė. — *Jure.*

Kretingoje prireikus cerkvę pataisyti maskoliams atėjo gudrus užmanymas į galva — surinkti reikalingus pinigus tam dalykui nū visų gyventojų tos apygardos. Neilgai mislijusi burliokiszka valdžia nū rudens 1898 m. pradėjo imti 5 kapeikomis brangiaus už perleidimus (kortas, pasus) į Prusų pusę, o isz tų kapeikų laikui bebėgant pasidarys dai- li suma, kurios užteks tai cer- kvei pataisyti.

Žmogus visai nežinai dažnai, ant ko eina tavo kruvinu pra- kaitu uždirbti pinigai. Mo- kame mes didelius mokesčius maskoliams, ale to kiti nė ne- nusimanome, kad mus pinigai eina ant mus paczių pragai- szties ir ant pakėlimo masko- lių su jų pravoslavija.

Naumiestis (Suv. gub.) Musų pavietą maskoliai nori į Siberiją paversti. Jau kele- tas metų bus, kaip pradėjo siųst pas mus ant apsigyveni- mo nepatinkanczius valdžiai maskolius — atskilusius nū stacziosios pravoslavijos. Bu- vo prisiūsti keli teip vadina- mi szelaputai, o pernai atvarė isz gilumų Maskolijos net 40 szeimynų, t. y. apie 150 gudų. Jeigu toliaus teip bus, tai to- kius gudus galėsim neužilgo tukstancziais paviete skaityti. Dabar tie gudai pas mus, varg- sta, beveik ubagauja, ale, at- buvę savo korą gali gaut nū v. ldzios žemės, vietas ir liktis

ant vertimo mus į maskolius. Ana Starovierai nū kadokas gyvena tarp lietuvių, o mus kalbos anie nepriėmė!

Langas.

Isz Szunskų parapijos, (Se- napilės pav.) Musų grynai lietuviszkoje parapijoj, o ypacz paszeszupiais, paskutiniaais me- tais labai sujudo jaunimas prie skaitymo lietuviszkų lai- kraszzių ir knygų. Ragin- dami vienas kitą prie skaity- mo, sudedame pinigus ir sy- kiu parsikviečiame isz užru- bežio savo numylėtus laikrasz- czius, kaip va: „Ukininką“, „Varpą“, „Tėvynę“, „Tėvynės Sargą“ ir kitokius, kuriūs da- bar beveik kiekvienoj' grin- czioj' galima užeit.

Tiesa, yra musų apygardoj' tarp jaunimo tokių, kurie ke- liasi į „unarą“, nenor suprast naudos, kurią apturėtų beskaity- tydami lietuviszkus laikrasz- czius ir knygas, ir da gi per- sekioja skaitanczius ir platin- tojus apszvietimo.

Pradėjęs raszyt apie prie- szus musų, negaliu palikt ne- paminėjęs apie bjaurų pasiel- gimą tulų senųjų musų apy- gardos ukininkų, kurie sten- giasi iszniekint visus lietuvisz- kos dvasios auklėtojus.

Atsiranda ir toki, kurie dra- siai niekina ir piktzodžiauja ant tų, kurie už platinimą lie- tuvystės pakliuvo į maskolių nagūs ir sziandien vargsta toli nū numylėtos savo tėvynės Lietuvos; nevienas isz jų gra- sina ir baudžia savo vaikus už prigulėjimą prie draugystės skaitanczių lietuviszkus laik- raszcius ir knygeles.

O, niszmanėliai, jus senu kai, kurie stengiatės užkirsti kelią apszvietimui musų nu- vargintos tėvynės: meldžiu jus, paklausykite, ką dėl jus isztarė viens szio laiko garbin- gas kunigas:

„Niekszas ir beprotis tas, kuris drįsta piktzodžiaut ant musų pasiszventimo.“

„Niszmintingi tie tėvai, ku-

rie nenori naudotis isz apszvie- timo savo senelių kalboj' skel- biamoj, o da niszmintingesni tie, kurie persekioja savo vai- kus, norinczius apszviesti, ir džiaugiatės isz kanczių savo mokintojų, kaip dvasiszkių teip szvietiszkių, pasiszventusių at- jieszkot teisybę savo numylė- tai ir krauju senelių aplaisty- tai, o sziuše laikūse maskolių neteisingai skriaudžiamai musų visubrangiausiai tėvynei Lie- vai“.

„Tai gi, mieli skaitytojai, žvilgtterėkim, ar mes einame tokiais keliais, kaip prisako mums, musų dvasiszki ir vie- tiszki vadovai, ar einam mes keliais apszvietimo, keliais vie- nybės ir broliszkos meilės, ar stojam mes už savo isztremptus brolius, kurie dirbo ir ken- czia už musų laimę.“

Markunas.

Isz Dzukijos, (Kalvarijos pav.) Daug tamsių žmonelių da yra Dzukioj'. Czia pri- vesių vieną atsitikimą:

Kaime Panemūnykus, Nad- nemensko valseziuje ukinin- kas Pilicz yra labai apsigarsi- nęs, kaip „apzadėtojas“, ku- ris nekartą žmonėms leidžia monus į akis ir kalba, kad jis nū visko galys apzadėt. Žmo- nės eina isz visų pusių, kaip pas kokį stebukladarį. Vieni meldžia, kad apzadėtų nū įkandimo pasiutusio szunies, kiti — nū vansocziaus (ar- klius), treti, kad karvėms pie- ną atitaisytų, kad pagelbėtų nū gumbo, priepūlio, kaltuno, dantų gelimo ir tt. Ir dzuke- liai anos apieliokės szventai į p. Pilicz tiki. Bet paskuti nianai laike p. Pilicz apsiriko teip aiszkliai, jūg pradėjo ir tamsūs dzukai jam netikėt. Rumbonių dvarelij' (purka- dvarij') pereitūs metų, vasa- rą, pasiutęs szū įkando į koją merginai Jievai Baranauckiu- tei. Nelaimingąją tūj' nutesė pas p. Pilicz. Tas, kaipo ži- novas, apžiurėjo opą, apszni- pinėjo ir paszvagzdėjęs tarė:

„dabar jau nieko nebus, nebi- jok — nesiusi“. Bet, o nelai- mē! Vargszė mergina į pusę metų be biskio emė ir pasiuto, turėjo be jokios pagalbos bai- siai mirti. Iszgirde apie tai, mus žmonės truputį atrato nū to „apzadėtojaus“ ir pradėjo netikėti jam.

Gerai but, kad kas ten pra- platintų laikraszcius, tai nors kiek jie apszviestų, nės da- bar, nieks jiems naudingų pa- mokinimų neapskelbia. Gal tasyk suprastų esą lietuviais, o ne lenkais, nepasiraszinėtų ant Volff-Visznevschio praszmyų, kad įvestų ten bažnytėlėn len- kiszkus giedojimus ir pamok- slus.

Bet sunku pradėt, sunku už- sijmt praplatinimu laikrasz- czių: žmonės kartu ir tamsus ir nenaudėliai; įtikėjo geriaus savo rasztinyezių „ponams“, policijai ir garsiam platintojui lenkystės p. Volff-Viszniev- skiui, kuris arsziausia ir pai- kina vietinius, „kulezius“, „Junonių szlėktas“ ir kitus apsitempusius lenkiszku kai- liu nususelius, — kurie tik nesutikimus ir vaidus kelia, o ipacz dėlei giedojimų bažny- czioje. Buvau kartą ten baž- nycziuj'; klausau: po miszių užgiedojo kunigas lenkiszka „suplikaciją“. Nesant kam gerai giedot lenkiszka, p. Volff-Visznevschis pradėjo rėkti iszsziojęs, tarytum norė- damas visus atstoti; vietinis vargamistra ir gi padėjo len- kiszka krikot p. Volff-Visz- nievskiui, kuris dūda kada ne kada jam nors pelų maiszą karvei pasiszert. Begėdis ne susipranta, kad teip elgtis jam nepritinka, kad lietuviai dūda jam kalėdą javais — grudais, o ne pelais, kad jis lietuvių dū- ną valgo, o ne p. Visznievskio. Už pelus tegul karvė padeda Visznievskiui baubti.

Oi broliai-dzukai! Kada iszvysit szviesą, kada burtus pamesit, kada suprasit esą lie- tuviais, o ne lenkais? Jau lai-

kas butų susiprasti.

J. Brangūnėlis.

Augsztoji, (Senap. pav.)

Sziame kaime, kaip jau skai tytojai „U.“ žino, žemskiai pa gavo vagi, judoszių — iszda vika, buvusį Sasnavos mokin toją Vinčą Marmą, bevagian tį nū Senapilės rejento Kocellos 400 rubl. Tas Marma, dar bu damas Sasnavoj' mokintojum, skundė žandarams nekaltus Sasnavos žmones už prilaiky mą lietuviszkų laikraszezių ir knygų.*) Isz kur-gi Marma, velnio tarnas, galėjo žinoti, kad sasnaviečiai skaito lietu viszkus laikraszezius? Tai-gi Marma turėjo savo adjutantą — sznipuką Antaną Paulavy czių,**) paprastai vadinamą „Pauliaantaniū“, kursai visur sznipinédavo ir ką tik iszgirs davo, tai ir daneszdavo Mar mai o szis žandarams. Pau liaantanis daneszė Marmai, kad Sasnavoj' Ruszkų pusgal vis (beprotis) turys ir skaitas „Ukininką“. Tu man buk Marmai tokiam žioplui ir įti kėk į teip melagingą skundą. Ar-gi toks žmogus,***) kur sai turi sumaiszymą proto gali skaityti laikraszezius? Aisz kus dalykas, kad tai negali mas daiktas, o vienok Marma įtikėjo, kad tai tikra tiesa ir apskundė beprotį žandarams. Matyt, kad ir pats Marma ga vo sumaiszymą proto, kad į tokius niekniekius įtikėjo! „Toks tokį atranda“ sako lie tuviszkas priezodis. Piktos valios žmogus yra Marma — Džiarabas, o dar piktesnės jo jo bieziulis Pauliaantanis, nės jis jau visiems įšipyko; apie jį galima butų daug priraszyt. Kas kur ką padarys, tai jau ten ir Pauliaantanis yra; jau

pas sasnaviecius įėjo į papro tį, kad norint iszreikszi kokią piktą pusę žmogaus pobudžio, tūjaus yra privedamas ir Pau liaantanis: ir teip yra vartoja mi priezodžiai: „tu įkirus, kaip Pauliaantanis“, „tas žmogus yra bjaurus, kaip Pauliaanta nis“ ir tt. Jeigu iszpludo kas savo kaimyną, tai ne kas kitas tai padarė, kaip Pauliaantanis; jeigu susimuszė kur kas, tai ne kas kitas tai padarė, kaip Pauliaantanis; o žodziu sa kant, Pauliaantanis visur įki sza savo vūdegą; isz jojo dar bų galima butų sustatyti visą litaniją. Jeigu per lenkmetį toks žmogus butų gyvenęs, tai beabejonės, Pauliaantani butų po sausa szaką pakorę, o dabar žandarai laiko jį savo prieglo boj', nės jis sykiu su Marma jiems viska pranesza.

Girdėjau, kad Marma*) judoszius pereitūs metūs gavo nū maskolių „branktą“ ant krutinės „za usierdije“. Do vanas, arba teip vadinamą gratifikaciją; tai gauna kas mets ale jau dabar ir „brank tus“ jam maskoliai pradėjo dalinti! Už ką-gi jam tai dū da? Už daneszimus! Už judo szystę!

Dar prie žinių apie tą judo szzių iszdaviką Marmą prikerg siu ir jojo atsiskyrimą su sa snavieciais. Daug turėjo bė dos sasnaviečiai, iki jį isz Sas navos iszkrapsztė. Tūjaus po po tam, kaip žandarai iszkre tė sasnaviecius, tai sasnavie cziai leido apie tris praszymus į Suvalkus, į direkciją, idant Marmą isz Sasnavos butų pra szalintas, bėt tas viskas nuėjo ant vėjo; paskui jau ir patys [apie 5 vyrai] nukeliavo į Su valkus praszyti, kad Marmą iszkeltų, bėt rasztininkai**) direkcijos sasnaviezių nepri leido prie direktoriaus; laukė

*) Judoszius Marma dabar yra mokintojum Levkintanūse Me resl. par. Kalv. pav.

**) Rasztininkai direkcijos bu vo papirkti Marmos.

jie — Suvalkūse apie szeszias dienas, ale viskas veltui Ant galo vaziavo per Senapilę ku nigaiksztis Imeretinskis, tai tam sasnaviečiai padavė pra szymą, kad Marmą praszalin tų. Po kelionei Imeretinskio tūjaus parėjo transliokata Marmai. Imeretinskis turėjo tą praszymą padūti Liginui, kuratoriū Varszavos mokslo apkriczio.

Ale labai gražus buvo iszsi kraustymas Marmos isz Sasna vos į Levkintanus. Marma, iszeidamas isz Sasnavos padarė licitaciją ir pardavinėjo savo daiktus, kad nereikėtų tiek daug pervežti į kitą vietą. Ant tos licitacijos susirinko daug žmonių isz aplinkinių, kaip ant kokių dyvų ir prisivedė daug szunų. Kaip tik Marma įsisedo į vežimą, tai tūjaus vai kai su szakaliais tvoras pradė jo bubnyti, o szunias staugti. Tai mat, kaip iszkilmingai Marma atsisveikino su sasna vieciais.

Putkis.

Vilkaviszkis. [Suv gub.] pavieta virszininkas pasirupi no praszalinti isz Vilkaviszchio Jūzą Utarą, turintį apie 60 metų. Nekentė, mat, jo vir szininkas už tai, kad Utaras tankiai dūdavo gerą rodą žmo nems, kaip atsiginti nū užpū limo policijos; reikalaujan tiems suraszydavo ir praszy mą, arba skundą. O žinojo U. daug apie neteisius darbus virszininko ir gaujas jo tarnų. Jau keli metai, kaip Utaras neturėjo jokios tarnystos [dė ka virszininkui] ir gyveno isz to, ką gaudavo nū žmonių už rodą arba suraszymą praszy mo. Virszininkui, žinoma, ne paliko raszymas skundų ant jo ir jo tarnų ir dėlto nuraszė per gubernatorių į augsztesniają valdžią, kad iszkeltų Utarą, kai po žmogų, kuris veda kitus isz kelio. Nesenei parėjo palie pimas nū valdžios, kad Utarą iszvaryti isz Lenkų karalystes ant 3 metų. Nėpasigailėta nē jo žilų plaukų. Dabar mat

nereik jokio parodymo kaltės, gana kad vietinė valdžia pa raszo apie ką, jūg turi blogą įtekme ant žmonių, ir tokį tū jaus iszkelia į kitą krasztą. UtarasdabarapsigyvenoKaune.

— Tarp urėdninkų Vilkavyszkyje dabar pasidarė dide lis truckszmas. Vieną isz jų, p. Hermaną, suėmė. Tas p. Hermanas yra kaltinamas už tai, kad jis padavė neteislingai į kariumenę vaikną, turintį „davadą“ 2 skyriaus, ir reika lavo nū to vaikino 250 ar 300 rublių, žadėdamas jį atliūsūt nū kariumenės. To vaikino tėvas, Juszka, dasizinojes, kad kito sunus, turintis „davadą“ 3 skyriaus, yra paleistas nū kariumenės, siulė Hermanui 200 rublių, bėt, sziam reika laujant daugiau, padavė skun dą. 14 d. Balandžio buvo Vilkaviszkyje gubernatorius su 2 urėdninkais daryt revizi ją pavieta biure. Pabuvęs keletą dienų isz vaziavo. Zem skių virszininkui Selesniovi liepė atsisakyt nū tarnystos. Dabar ir pavieta virszininkas yra labai nusiminęs, nės ir pats prisijauczia ėmęs kyszis už atliūsavimą nū kariume nes. 18 d. Balandžio buvo Vilkaviszkyje tardytojas, pas kirtas atlikimui ypatingai svarbių reikalų. Klausinėjo Juszką, kuris buvo padavęs skundą už neteislingą paėmimą jo sunaus į kariumenę, ir Gliuszka, kuris iszliūsavo su nų už pinigus. 3 d. Geguzės m. vėl atsilankys tardytojas; yra szaukti: pavieta virszinin kas, kamisorius, gydytojai — visi, ką buvo prie priėmimo liosininkų į kariumenę. Tūm tarpu pavieta virszininkas ir daktaras vazinėja po pavieta ir gerinasi tiems, nū kurių bu vo paėmę pinigus už atliūsavi mą nū kariumenės, ir praszo jų, kad tardytojui klausinė jant nieko blogo ne pasakotų nē ant virszininko nē ant kitų. Kas toliau bus, pranesziu vė liaus.

Ila.

[Isz „Ukininko“.]

*) Sasnavoj' padarytos buvo septinios kratos: pas Kurtinaitį, Kle bonioj', pas Amarą, pas Jasiukevy czių, pas Lūbikį, pas Jakubaucką ir pas Raszkį. Visus apskundė Marma.

**) Paulavyczius gyvena Kel mynėj, netoli Sasnavos.

***) Ruszkų pusgalvis neturi suvis proto, yra sumiszeliu.

Apdovanoti maskoliszko caro kuningai.

Maskoliszkas caras priesz kiekviena didesnę szventę apdalinėja orderiais ir kryžiais kŭm nors užsitarnavusius savo tarnus. Tarp apdovanotų priesz maskoliszkas velykas szj metą yra, tarp kitko ir sztie Lietuvos kunigai: orderj szvento Stanislovo 2 kliasos paskyrė: prabaszczui katalikiszkos parapijos Aszmenėje, Vilniaus gub., kunigui džiaikonui Kazimierui Salkauskui; Grodno džiaikonui ir prabaszczui vietinės parapijos ir prefektui tenyksztės moteriszkos gimnazijos, kun. Julijonui Elertui; orderj Szvento Stanislovo 3 kl.: profesoriui Mogilevo dvasiszkos siminarijos [Peterburge], kunigui Ignotui Baltrusziui; inspektoriui minėtos seminarijos, kun. Pranciszkuui Karevycziui; prabaszczui katalikiszkos parapijos miestely Glubokoje, Vilniaus gub., kun. Jonui Maliszevicziui; auksinius kryžius ant neziojimo ant krutinės: profesoriui Mogilevo katalikiszkos dvasiszkos seminarijos kn. Augustinui Losinskiui; profesoriui tos jau seminarijos, kn. Stanislovui Prziembeliui; prabaszczui Župranų parapijos, Vilniaus gub., kun. Pranciszkuui Krzyzewycziui; Drujos vikarijuszui, kun. Mikolai Blaguszewskiui; Daugėliszkių vikarijuszui, Jonui Burbai; kapelionui Vilniaus Szvento Kazimiero bažnyczios ir prefektui Vilniaus 2 moteriszkos gimnazijos, kun. Pranciszkuui Volodzko. Sanarys Rymokatalikiszkos kolegijos, pralostas Mogilevo vyskupystės, kn. Konstantinas Maciulevyczius gavo auksinį kryžių papŭsztą deimantais sz litaroms caro. Superintendentui kalvinių bažnyczios, Kelmėje [Kauno gub.] pastoriui Konstantinui Tumosai suteikė orderj szvento Vladimiro 3 klasos.

Czia ne vienas gal norėtu

zinoti, kŭm minėti katalikiszki kunigai užsipelnė ant tų caro dovanų? Mes to ir nežinome. Tiek galima sakyti, kad jie nesirupino nė apie atgavimą lietuviszkos spaudos Lietuvoj, nė apie pakėlimą apszvietimo tarp žmonių.

[Isz „Lietuvos“]

Palengvinimai del lietuviszku knygu.

Gauname isz Maskolijos žinią, kad dabar vėl ten kits paputė vejas: raszo mums, kad cenzura daleidžia dabar nepolitiszkos įtalpos moksliszkas lietuviszkas knygas spaudintas užrubežiūse lotyniszkomis literomis. Ar keli atsitikę perleidimai pasitaikė per klaidą ir neapsižiurėjimą cenzuros ar pacztos, ar yra tai pradžia paliūsavimo — dabar dar negalima apie tai spręsti. Nenustokime tikt agitavę ir reikalavę, o be abejonės neužilgio sulauksime daleidimo spaudos mūsų tėvynėj Lietuvoj. Musų spaudos dalis paręngta ant ateinanczios visosvietinės parodos Paryžiuj ne mažai prasiždės prie daleidimo lietuviszkos spaudos Lietuvoj. Mat dabar jau maskoliszki cenzoriai lyg gėdisi ir pradeda leisti nekaltais moksliszkas knigeles.

[Isz „Lietuvos“]

Politiszkos žinios.

Amerika. Amerikonai be kariaudami su pilipiniecziais pasiryžo nors apie Manilą nū jų apsiczystyti. Genarolai Lawton, Wheaton ir Oveshine su 4500 kareivių nū ryto iki pietų iszvijo visus pilipinieczius nū užtakos Manilos iki užtakai ežero Laguna. Susimuszimūse su pilipiniecziais amerikonai nužudė 2 apicieru ir 21 kareivių sužeidė; pilipinieczius užmuszė į 50. Tojo pusdienio karėje 40 kareivių nū kiekvieno szimto likosi atgal pakeliui nusilpę dėlei saulės karszczio. Tai buvo praė-

jusioje subatoje; nedėlioje amerikonai vijosi prieszus tolyn ir užėmė miestelius Paranaque ir Las Pinas, prov Tondo, kur musziūse krito 4 amerikonai o 30 tapo sužeisti. Czionais butu prikiszęs gyvas tį ir gen. Lawton, ant kurio su palydovais pilipiniecziai užpūlė isz užpakalio ir nuszovė jo sztabo 3 apicierų arklius bejojant. Vos atmuszė amerikonai pilipinieczius begindami savo virszininkus. Amerikonai kitoje kovoje buvo pasirenę pasigauti į 4000 pilipinieczius, kurių abazą apsupus nei vieno nerado; kuriūs rado tai tie, rodosi nekareiviai, mielai amerikonus sutiko. Pilipiniecziai neturėdami uniformos ir matydami kad neiszuks, ginklus pakavoja į žemę ir pasidūda amerikonais kaip po ne maisztininkai. Pilipiniecziai turi keliolika Kruppo kanūlių ir dabar su amerikonais mainosi lygiais szuviais. 6 dieną szio mėnesio naktyjė prisiartino pilipiniecziai prie San Fernando, kur amerikonai miegojo, ir pradėjo bombarduoti; Vienas kanūlės szuvis pūlė netoli kvatieros gen. McArthur. Jie su kanūlėmis dabar szaudo į amerikoniszkus mažus kanūlinius laivus didesnėse upėse plaukiojanczius ir seklumose, kur didesni laivai per pora mylių prie kraszto negali priplaukti. Amerikos valdzios dabar paliepė gen. Otis karės nepertraukti, kaip buvo zadėta ant lytų laiko, bet be atlaidos vesti tolyn. Valdzioms ant to nepareina, kad keliolika tukstanczių kareivių žusta daugiau. Dabar vėl pradėjo rinkt naujus kareivius ir kŭmi veikiausiai siūsti į Pilipinus, kad tenai esanti kariauna galutinai nesumazėtu. Nežine ant kiek tos žinios teisingos, buk Aguinaldas paardęs pilipinieczius kongresą ir patšai vienas busęs virszininku; amerikonai isz to džiaugiasi ir tikisi su jŭmi veikiai santaiką

padaryti.

Ant Kubos lygiai amerikonams nesikloja, kaip jie kad norėtu ir norėjo. Isz 48,000 kubieczius kariaunos iki sziolei vos per 400 atėjo pas amerikonus \$75,00 algos ir atneszė jiems už tai kokį didelį peilį arba pagedusę szaudyklę. Kubiecziai sako, jeigu amerikonai nori pakelti szalį, tai tegul gabena žagres ir jauczius o ne jieszko ginklų, kurių nepadėjo. Provincijoi Matanzas amerikonai sugavo 400 Mauser szaudyklių ir 50,000 szuvių. Amerikonai dabar gerai mato, su kŭmi jie turi darbą ir kas isz suteikimo kubiecziams laisvės, tiktai ne pagal prizadėjimą ir įstatymus, gali iszeiti. Labai greitai gali užsidegti karė kaip ir Pilipinūse. Gen. Gomezas antru kart atsisakė nū virszininkystės ir apleido Kubą.

Olandija. Santaikos kongresas apkalbėjęs visus zudymo reikalus ir jŭs palikęs prastam augimui, dabar nusitvėrė už tarptautiszko sandaros sudo. Ant programo yra ir Maskolijos užmanymas link tokio sudo, bet dar neapreiksztas. Amerika buvo tokį sudą užmaniusi ir paskui pati jo pabugusi, jį užmetė, kad nereiktu jai pacziai pagal tai taikytis su pilipiniecziais. Dabar vėl užmanė Anglija, kad toks sudas butų, bet nei vienoje tvirtoje vieszpatystėje; jis gali buti Olandijci, Szveicarijoi arba Belgijoi, o 5 galingosios vieszpatystės, tai yra: Anglija, Amerika, Maskolija, Prancuzija ir Vokietija pradėdamos karę turi tiesą atsiszaukti į tokį santaikos sudą. Mat galingos galės atsiszaukti, o silpnesnės turės pasidūti malonei stipriujų. Tas santaikos kongresas yra tiktai muilnimas svietui akių. Pasiuntiniai kongrese derasi, o vieszpatystės ginklŭjasi ir gožia kraują bei kankina tautas, kurios reikia lauža savo tiesų.

Pietinė Afrika. Anglija buvo išsiuntusi savo špiegus į Transvaalio republiką kad sukeltu maistus ir maistinius kai lauktu atėjimo anglizkos kariaunos. Tūs špiegus Transvaalio valdžia sugavo ir dabar tiejie prisipažino. Anglija užsigynė nieko neturinti su anais špiegais. Konferencija Bloomfontein, szalyje Oranje, Anglijos pasiuntinio ir Transvaalio prezidento neiszdavė jokių vaisių, kadan-gi prezidentas atsisakė iszpildyti Anglijos norus. Dabar Anglijos kolonijų ministeris, J. Chamberlain, apreiskė, kad visi diplomatiszki szaltiniai yra jau iszsekę ir siunczia kariauną. Tai gi turės užsidegti karė tarp Anglijos ir Transvaalio republikos. Kad Anglija vėl pralosz szitą karę su Transvaaliumi, nėra abejo nės. Transvaalio turi 18,000 kariaunos, o Anglija Aprikoje tiktai 11,000. Transvaalieziai yra gerai sudrutinę visus kelius, kur turi pereiti anglai ir tiejie iki ten nuėję turės grįžti arba galą gauti.

Dalis darbu.

— *Ansonia, Conn.* Merginos dirbanczios „Ansonia Electrical Co.“ sustraikavo reikalauamos pakėlimo 10 ct. ant dienos, ką kompanijai pakėlus sugrižo prie darbo.

— *York, Pa.* Darbininkams „York Steel Co.“ nū 19 d. szio mėn. taps pakeltos algos nū \$2,75 ant \$3,00 už toną.

— *Birmingham, Ala.* „Tennessee Coal & Iron Co.“ pakėlė dėl 6000 darbininkų algas po 2½ ct. ant tonos.

— *Pittsburg, Pa.* Unijonistų vadai czionai susirinkę nutarė sustraikūti kasyklose valstijų Kansas ir Missuori dėlei įvedimo visur 8 valandų darbo laiko.

— *Wallace, Ida.* 800 kalnakasių po sargyba kareivių

pradėjo dirbti. Unijonistai ct. ant valandos vienok neina prie darbo.

— *New York.* 700 italų sustraikavo prie East Jersey Water Co. reikalaudami pakėlimo algos. Kompanija iszmokėjo straiquieriams prigulinczias algas ir paėmė kitus darbininkus, pastatydami daugel apginklūtų deputies jų apsergėjimui.

Vakarinėje dalyje N. Y. sustraikavo Landrus Bros, szilkų audėjai reikalaudami didesnės algos ir norėjo prie straiquo prikaltinti dar dirbanczius. Policija pastojo jiems kelią ir su palkoms daugeliui suskaldė galvas, kad paskiaus jų negalėjo gabenti nei ant policijos stacijos bet pas daktarą į ligonbutį. — Kaip ilgai darbininkai dūsūs su savim taip elgtisi.

Ant gelzkelio D. L. & W. sustraikavo 25 anglių krovėjai ant lokomotyvų, reikalaudami sutrumpinimo darbo laiko ant 8 valandų.

— *Little Rock, Ark.* Prie naujai vedamo gelzkelio tapo perkamas vienas kalnelis, kur liko labai status krantai ir nugriuvo palaidojant 28 darbininkus.

— *Avoca, Pa.* Kasyklose Hollister & Bowman sustraikavo visi kalnakasiai reikalaudami didesnės algos. Szitose kasyklose yra labai žema vėnis ir pusė akmenų anglise, už ką jie nieko negauna. Geguzio mėnesyje dirbo 13 dienų už \$4,00. Jie reikalauja \$2,25 už mastą, kur mokėjo tiktai \$1,25. Straiquierius remia S. V. kalnakasių unija.

— *Buffalo, N. Y.* Cziosustraikavo pelenų krovėjai ir vežėjai reikalaudami 8 valandų darbo laiko.

— *Bridgeport, Ohio.* Laughlino blekės liejinyezia tapo uždaryta ant nepaskirto laiko ir 2000 darbininkų neteko darbo.

— *Pittsburg, Pa.* Muri-ninkams ir akmenų skaldytojams tapo pakeltos algos po 5

ct. ant valandos. — *Burton, Mich.* Szioje apielinkėje tapo atrastas anglių gūlis 8 pėdų augszcziuo.

— *Terre Haute, Ind.* U. S. Wrapper Mfg. Co. pakėlė dėl savo 300 darbininkų algas ant 10%.

— *Ironwood, Mich.* Strai-kas kalnakasių tęsesi tolyn ir bene taps iszlaimėtu, nes kompanija negauna skabsų.

— *Marinette, Wis.* Sustrai-kavus szindelių pjovėjams ir reikalaujant pakėlimo algos ant 20%, kompanijos parsikvietė kitus. Straiquieriai unijonistai užpūlė ant grįztanczių isz darbo skabsų ir szaunei apkulė.

— *Harrison, N. Y.* 400 darbininkų „Atha & Illingworth Steel Co“ sustraikavo, reikalaudami 10% didesnės algos, ką kompanija ir pakėlė.

— *Newark, N. J.* Gelezies liejinyezioje formų taisytojams tapo pakeltos algos.

— *Akron, Ohio.* Cleveland, Akron & Columbus gelzkelį atpirko Pensylvanijos gelzkelis ir visiems ant tos linijos darbininkams pakėlė algas ant 10%.

— *Pittsburg, Pa.* Viduriniūse Pensylvanijos distriktuose bene iszkils didelis strai-kas nū 1 Liepos. Vadai „United Mine Workers Ass'n“ turėjo paslaptus susirinkimus Robertsdale ir Clearfield'e dėlei tojo mierio. Jei iszkiltu strai-kas, tai jame dalyvautu 25,000 kalnakasių. Kompanijos nujausdamos taji straiką pakėlė algą po 5 ct. ant tonos.

— *Havana, Cuba.* Czionai sustraikavo vežėjai reikalaudami didesnės algos. Vežimų ir arklių savininkai kreipėsi prie karės virszininko reikalaudami, kad tasai priverstu straiquierius prie darbo grįžti, bet tasai liepė jiems pakelti algas, o jie patys sugrižsz.

1897 metų Anglijai tapo iszkasta anglių 202,000,000 tonų, Suv. Valstijose 179 mil.,

Vokietijai 91 mil., Prancuzijai 30 mil., Belgijai 22 mil., Austrijai ir Vengrijai 12 mil., Maskolijai 10 mil., Australijai ir Japonijai po 5 mil., Britiszko-se Indijose ir Kanadoje po 4 milijonus.

Anglija pardavė anglių 1897 m. 48 mil. tonų, Vokietija 12 mil., Belgija 6 mil., S. Valst. 3 mil. ir 800,000 tonų, Australija 3 mil.

Pirko anglių tame pat mete Prancuzijai 12 mil. tonų, Vokietija 6 mil., Austrija 5½ mil., Belgija 3 mil., Maskolija 2½ mil., Žuvedija 2 mil. 250,000, Suv. Valst. 1½ mil., Australija 1 milijoną.

Pietinėje Aprikoje, Griqualand West, kasyklose Kimberly kaip ten užsidegė dinamito krautuvė isz ko tapė baisi eksplozija. 17 kalnakasių smertį rado o per 30 tapo sužeistų.

Isz lietuviszku dirvu Amerikoje

Minersville, Pa. Geguzio 28 dieną mūsų draugystė „Spindulys Szviesos“ laikė susirinkimą, ant kurio nutarė paaukauti \$5,00 perstatymui liet. literatūros Paryziuje ir Lietuvos kankintiniams teipgi \$5,00 kurie darbavosi dėl mūsų nuvargintos tėvynės Lietuvos, rėdydami kelią savo ir mūsų broliams prie apszvietos per skaitymą prigimtoje kalboje knygų ir laikraszczių, už ką po ilgo sėdėjimo Kalvarijos kalėjime tapo isztrempti į tolymą Gudiją bei Siberiją.

Mieli broliai! neužmirszkime mes jų ir szelpkime kiek iszgalėdami. Gaunant nū mūsų paszelpą lengvesniais bus jiems kentėjimai ir jų szirdys užsidegs dar didesne meile tėvynės matant, kad mes su jeis lygiai kencziam bent jausmu ir neužmirsztame jų, nukentusių už szvenčiauses tiesas ir szelpiame jūs kiek galėdami.

Piningus nutarėme siusti statei į „Vienybės“ redakcija

ant rankų J. J. Paukszcio. (Czion minėtos aukos buvo kvitavotos 23 num. „Vienybės“).

V. P. Ramanauckas.
„Spindulio Szviesos Dr.“ prez.

Ladd, Ill. Nors mūsų miestelyje nedaug lietuvių randa si, vienok nenorimė liktisi užpakalyje su szelpimu tautiszkų reikalų ir pagal iszgalę sudėjome \$5,25. Nestokūja czionai rods lietuvių, bet apie bent kokį prakilnesnį reikalą neturi jie jokio supratimo, jų visas rupestis, kurioje karcziamoje dūda didesnį stiklą alaus arba degtinės ir tenai su didžiausiu pasiszventimu bėga. Tokiems negalima apie lietuvių vystės reikalus nei užsiminti; jie nežino prie ko jie priguli.

Rinkimu aukų užsiėmė Andrius Draugelis ir Jonas Satula, kuriūs prisiuncziamė į „Vienybės“ redakciją.

Jonas Jozavitas.

Reikalai

„Tėvynės Myl. Draugystės“ Waterburio „T. M. D.“ kupa užmanė, o lygiai ir dabartinis centr. prezidentas, kad prezidentas ir sekretorius butu vienoje vietoje buk tai dėl geresnio atlikimo reikalų. Visokios draugystės, kurių sanariai gyvena ne vienoje vietoje, visados renka centr. komitetą isz yvairių szalių. Padėkime: prezidentas bus Bostone, sekr. Pittsburgė, kasier. Chicagoje, knygius Clevelande. Taip iszskirstytas centr. kom. turi visados reikalus atlikti rasztu ir stengtis jūs vesti kūmi geriausiai, jeigu toks nori iszpildyti savo uždūtę atsakancziai. Tokių virszininkų rasztai liekasi vienų pas kitus ir patenka įpedinams ir t. t. Esant gi vienoje vietoje, jie tai atliks žodžius ir liks tas neužraszta ir ką jie tarp savės sutars, tai kas kam galvoi. Dabartiniam centr.

kom. isgriso raszinėtis ir dabar draugystės reikalus užmanyta atlikti žodžiu. Nuėjimus ir parėjimas bei paszneka vieno su antrūju užims visados daugiau laiko, negu paraszymas laiszko. Akiesmirksniu atlikti reikalą, „T. M. D.“ tokių neturi ir neturės. Czia eina viskas szaltai ir su laiku. Esant kom. iszskirstytam greicziaus ir daugiau draugų galima laimėti. Dėlto yra visai nepraktiszkai buti prezidentui ir sekretoriui viename mieste. Jei prez. yra Waterbury, tai sekr. tegul buva apie Shenandoah, Pa. arba Philadelphia, Pa. Tinkanczių tam urėdai atsiras isz vietinių kųpų. (Czion nevarau asabiszkumo prieszai dabartinius kandidatus, tik tai, kad du urėdninkai nebutu vienoje vietoje.) Lai kųpos tai apsvarsto.

Kada jau rengiama į spaudą knygelė, ir nieko negirdėti, ar ji spaudoje ar dar rankose liter. kom. Sekr. atsiszaukime į kųpas (ne per organą) mini, kad knygelė spaudon padūta. Kodėl ne, vieszai apskelbta? O augszcziausias laikas knygelei pasirodyti jau.

Jau pirmasis komitetas padarė klaidą spausdamas ant knygelėlių apdarėlių, komiteto paskyrius adresus. Dabar gi norima atspausti net ir kųpų virszininkų adresus. Tas yra visai nepraktiszkai. „Tėvynės Mylėtojų Draugystės“ pamatas yra: meilė, auka ir pasiszventimas. Jau szia dien turime tokių atszalėlių, kurie pirmiaus darbavosi o dabar... Tokių vardų visai nereikia spausdinti ant apdarėlių, ir gi nei paties centr. komiteto, o vien tik tai „T. M. D.“ įstatus. Komiteto ir kųpų virszininkų adresai gali buti atspausti skyrium ir prie knygelės pridėdami tik tai, bet niekados laksztūse paczios knygelės.

„T. M. D.“ sznarys.

Elizabeth, Pa. Waterbury'o

kupa („Vienybės“ 22 No.) perstatė mane „T. M. D.“ knygiumi, už ką labai aczių. Vienok turėdamas daugel visokių užsiėmimų, priverstas esu atsiskyti nū tojo urėdo, nors ir gana meilycziau patarnauti savo broliams bei tautai, bet dėl per didelio užsiėmimo, kartais neatlikecziau arba užvilkecziau draugystės reikalus ir tūmi rastusi kėblumai.

Asz kaipo gerą lietuvių ir darbiūnką perstatau ant knygiiaus Andrių Salyklį isz Elizabeth, N. J. Jis gerai supranta tokius reikalus ir visibus isz jo užganėdinti, jeigu visi ant to pristos ir jį iszrink.

Taip gi mūsų „T. M. D.“ kupa patvirtino Waterburio kųpos užmanytus kandidatus ant centr. virszininkų o organu draugystės „Vienybę“.

Prisiraszė prie mūsų kųpos Jūzas Prancekiczius ir užsimokėjo 30 ct.

Sveikinu visus brolius „T. M. D.“ ir pasilieku su gūdone.

S. Makauckas.

Ladd, Ill. Mūsų „T. M. D.“ kupa balsūjam ant centr. komiteto: Pruselaiczio prezidentu, Damijonaiczio sekretorium, Olszevskio—„Lietuvos“ iszleistojo — kasierium.

Mūsų kųpelėje yra tik tai 7 draugai ir pilnai užsimokėję už 1899 metus. Trukstanczią mokestį \$2,40 dabar pasiuntėme į „Vienybės“ redakciją.

J. Jozavitas

Box 120 Ladd, Ill.

Lost Creek, Pa. Mūsų „Tėvynės Mylėtojų Draugystės“ kupa savo susirinkime pritarė Waterbury'o kųpai ant perszattytų kandidatų centraliszkams virszininkams, kuri matydama tame naudingumą kad du virszininkai bus viename daikte dėl greitesnio nuveikimo darbų savo tarpe. Už tad patvirtinam P. J. Pruselaitį isz Waterbury'o, Conn. ant prezidento; A. Olszevskį „Lietu-

vos“ iszleistoją ant kasieriaus; M. J. Damijonaitį ant sekretoriaus; S. Makaucką isz Elizabeth, ant knygiiaus (p. Makauckas atsisakė. Red.) ir p. Szerną į literaliszką komitetą. Mes nusitikim, kad garbus tautiecziai priims tūs urėdus ir pasidarbūs dėl savo tautos ir brolių labo.

M. Bridickas.

Intelektualiszka jaundmenė ir katalikystė Prancuzijoje.

(Isz „Revue des Revues“)

Tiktai mirsztantieji nemėgsta veiksmo užmo

J. Ireland,

Amerikos arcivyskupas.

(Pabaiga.)

IV.

Ar gi visas mūsų darbas ant niekų nuėjo? Mes taip netariame. Pirmiausiai mes pamėginome padaryti tai, ką turėtu pamėginti katra—nors jaundmenė. Mes parodėme tiems, kurie seks paskui mus, kad joks intelektualiszka sir socialiszkas darbas negali buti atliktas vienybėje su bažnyčia, kuri savę garsina „neapkenzcianczia, neprileidzianczia kitų tikėjimų ir valdanczia visą teisybę“. *) Gretinomės mes prie kunigijos, o grįzome su vis anti—klerikalais. Tai yra nors negatyviszkas bet vis gi progressas.

Jūs galėjote mus nū to iszgelbėti, pasakys mums vakeriszciai antiklerikalai. Ant to mes jiems atsakysime, kad negalėjome, nes jūsų patyrimas negalėjo mums buti naudingų. Jus buvote laisvamancziais pozityvistais ir bedieviais, jus kariavote netiktai priesz bažnyczią bet ir priesz tikėjimiszką jausmą. Mes gi esame idealistais ir mistikais; Kristaus pavyzdis szvietė mūsų gyvenimui. Sztai dėlko mums rodėsi, kad Prancuzų katali-

*) Iszsireiszkimai laikraszcio „Verite“ ir k.

kystė neturi savyje Kristaus dvasės, nės jiji yra tik prietarų surinkimu; kurios tinka retrogradizkai politikai; sztai dėlko, jiji mums rodosi esanti suvis be tikėjimo ir be idealizmo ir mes ją atmetame vardu tikėjimiszko idealizmo. Mes taip pat atmetame ir kitas bažnycijas, nės jos, kaip tiktaigauna virszų, tūj' spaudžia ir naikina žmoniskumą. Bet mes neatmetame tikėjimiszko jausmo. Mes taip pat esame atsitolinę nū laisvai manančių, kaip ir nū vakarykščių klerikalų.

Intelektualizška prancužų jaunūmenė turi *vidurinio gyvenimo tikėjimą*: tai garsino visi jos artistai, visi jos galvočiai ir visi jos darbai. Vidurinio gyvenimo tikėjimas yra tai dvasės tikėjimas, yra tai dalykas szventesnis už visus kultus, tvirtesnis už visas dogmas ir dieviszkesnis už visus dievus. Jug dvasė pagimdė kultus, dogmas ir dievus. Jiji jūs iztraukia iz nežinių, jiji save rodo jų paveikslūse, bet nūlat neužganėdinta savo darbu jiji naikina savo katuras, kad izsilaisvinti nū jų. Iz visų dalykų, iz kurių musų tėvų protūse buvo sudėta pasaulė (visata), mokslas ir grynas protas paliko tiktai dvasę. Tiktai dvasė yra realizška, be jos mes nepažintume pasaulės (visatos), nes visata yra tiktai dvasės leidimas. Viskas ėjo ir eina tiktai dvasėje. Kiekviena iz musų dvasių gali numirti ir kada jos nebus, atsiras kitos dvasės, kurios toliaus už laikys savyje svieto galybę. Yra tiktai viena dvasė, kuri nemirtina, tai žmonijos dvasė, nes jeigu jiji iznyktu, tūi iznyktu ir visata taip pat ir idėja apie Dievą, kuri iz jos gema! Kiekvienas individus yra tai pereinantis egzempliorius žmonijos dvasės; jisai jų daugiau yra tikėjimiszku, jų guvesnę turi sąžinę. Tokis yra augsztas naujos jaunūmenės tikėjimas; ne-

katalikizskas ir nepozityviszkas. Katalikams reiklinga yra užsidaryti akmeninėse bažnyčiose ir klausyti kuningų, dėlto kad melstis ir mylėti Dievą. Pozityvistai įgijo garbę tū, kad izsnaikino tas tarnystes; jie ant kuningo vietos pastatė mokinioją, ir bažnyčios sienas izplatino iki Gamtos nematomų rubežių. Bet Gamta iz pavirszutinių gražumų pasirodė nebylė ir bausminga.

„Mane vadina motina, o asz esmi grabas“. Idealizška jaunūmenė eina iki ten, kur nei kuningas, nei galvočius jos nenuves, toliaus už akmenines bažnycijas ir už Visatos Baziliką. Jiji eina į vidurinio gyvenimo bažnyčią, kuri viena neturi kraszto, yra nemirtina, idealizška ir verta yra tikėjimo, kuris galės ir turės atverti žmogaus szirdį meilei ir pasi-gailėjimui žmonių.

Genrikas Berenger.

Tam pacziam laikrasztyje „Revue des Revues“ (isz 1 Vasario 1897 m.) atspaudintas straipsnis *Victoro Charbonnel**)

po vardu „Dvi katalikystės“, kuriame izguldyti užtėmyjimai ant augszčiaus izsveršto straipsnio Berenger'o. — Szito paskutinio straipsnio asz neversiu, bet gi suteiksiu svarbiausius užtėmyjimus. Matėme, kad taip vadinami nauji krikščionys pripažįsta, jų negali buti doros be tikėjimiszko jausmo, be tikėjimo; Charbonnel užtėmyja, kad tikėjimas negali buti be dogmų. Nauji-gi katalikai svajoja joja, kaip matėme, apie tokį be dogmų tikėjimą. — Priežastis nesuitaikymo intelektualizskos jaunūmenės su katalikyste Berenger mato blogame pasielgime politikų, veidmainių-publicistų ir priesziniukų-kuningų. Ant Charbonnel'io, jeigu intelektualizška jaunūmenė tikrai butų norė-

*) Tai kuningas.

jusi grįžti prie krikščionystės, vargiai toki nesvarbus atsitikimai butu galėję trukdyti jos darbą? Jug apart tų atsitikimų, ant kurių nurodo Berenger, galima parodyti daug kitų kuningijos prieszinių pasielgimų. Taip abbas Delfour savo kritizskoje knygoje „Sziandykszių žmonių tikėjimas“ klausia p. Povylo Bourget ar jis vaiksziuoja pas kuningą izpažinti nusidėjimus ar klauso miszių ir t.t.; tokių užklausimų galėjo tikėtis nauji krikščionys nū bažnyčios tarno, žengdami per bažnyčios slenkstį. Bažnyčios tarnas turėtu tiesą. Bažnyčios vienybė yra tiktai pavirszutinė; joje, kaip ir visame, kas yra gyvas ir žmogizskas, yra yvairumas, judėjimas, atmainos, progresas. Leonas XIII teisingai raszo: „įtaisyta ant amžių bažnyčia seka pagal žmoniją kaip sargas pilnas meilės ir pagal galėjimą neatsisako taikytis prie laiko tikrų reikalų“. Bažnyčia gyvena, mainosi, progresuja. — Mes žinome, kad kiekviena teisybe, įeidama į kiekvieno žmogaus dvasę, persilaužia, persimaino mažumą. Dogmos ir tikėjimai turi svarbą tiktai tokiam pavidale, kokiam jie yra kiekvienoje atskirioje dvasėje. Galima pasakyti, kad kiekviena dvasė neprisisavina „Tikiu“ bet padaro savizšką „Tikiu“. Kiek yra protų, tiek tikėjimų. (O kas galva tai protas). Szitos tikėjimiszkos teisybės subjektyviszkumai dūda mums tiesą tvirtinti, kad, padėkime, angliakasio tikėjimas vienoks, o inteligento kiti toks ir kad priguli pripažinti tikėjimo laisvę, sekant draugijizsko ir dorizsko progreso sanlygas. Giliai teisingas szitas Korolio Secretan'o užtėmyjimas: „pažinimas gero, kurį mums liepia daryti sanzinė, yra tai proto darbas; protas istorijos bėgyje lavinasi, tai-gi sanzinė, kaip ir protas, pri-

klausio lavinimosi tiesai“. Ta patį, kas ezion pasakya apie dorizšką sanzinę, reikia pasakyti ir apie tikėjimiszką sanzinę; jug tikėjimiszkos idėjos neatidalintos nū viso žmogaus intelekto, prieszingai, jos nū paskutinio priguli. Tikėjimo dogmos kilo izpiliozopijos terminų ir apreiszkimų; mainantės szitiems paskutiniams, mainosi ir pirmutinės; bažnyčia, nemainydama savo mokslo dieviszko pamato, gali ir privalo mainyti žmonių apie jį supratimą ir paaiszkintimą. Berenger klysta, tvirtindamas kad katalikystė mirsztantia stovėjimas. Apart Amerikos katalikystės asz galiu parodyti ir kitus progresujanczius katalikystės pavyzdzius. Taip, abbas Duchesne parodė tikrą proto laisvę savo mokslo istorijoje. Ant paskutinių puikios knygos „Tikėjimiszkas jausmas Rizardo Vagnero veikale“ lapų abbas Hebert raszo: „mes perleidžiame vieną iz tų krizių, kada naujos piliozopizskos, mokslizskos ir istorizskos idėjos paverczia krikščionizšką teologiją dėl inteligencijos į negyvą rąstą. Szito, gali tiktai tie bijotis, kurie netiki, kad Kristaus ranka yra pasėta žmonijoje dangizška sėkla“. Charbonnel parodo daug tokių pavyzdzių; jis primena, kaip įžymų faktą, tai, kad Sorbonnoje ir augsztesnėse mokyklose studentų esti kūdaugiausiai ant tų lekcijų, kurios kalba apie tikėjimo prilygimą prie doros, politizsko ir socializsko gyvenimo. Kaip ant paskutinio ypatingo atsitikimo Charbonnel nurodo ant szito. Dominikonis Vincentas Maumus paraszė veiklą „Bažnyčia ir dabarnyksztė Prancuzija“, kuriame jis sako: „kad neteisybė, buk 1789 metų pamatai butu prieszingi bažnyčios mokslui, kad svarbiausi apskelbimai žmogaus tiesų skirsniai, ukėso laisvę, lygybę priesz tiesą, tautos vy-

riausybė — pirmi du tai socializmas krikščionizmo teisybių išreiskimas, o trečiasis tai patvirtinimas tikro teologizmo mokslo apie valdžios pradžia. Šią knygą vadinan Leono XIII pagyrė kardinolas Polla, tuo tarpu „Apskelbimas žmogaus tiesų“ buvo įrašytas į uždraustas skaitymui per šventą sostą knygas. — Toliau Charbonnel nurodo dar ant kunigų kongreso Reimse, kur buvo susižiavę, nežiūrėdami ant vyskupų prieshtaravimo, apie šeszi, ar septyni simtai jaunų kunigų; tas kongresas apreiškė liberalizmus, taikius ir atvirai humanizmus norus. Ten buvo išstarta, kad kunigai privalo su džiaugsmu priimti tiesą apie kareiviską tarnystę, kad nepridera per privilegijas atskirti tikėjimiskų mokyklų mokintinius nūmokintinių svietiskų mokyklų ir kad bažnyčios veiksmas turi būti socializmas ir tautizmas. Popiežius tą kongresą pagyrė.

Tai yra atskyrus nurodymai, literatūra, kuri nedaug dar kalba, socializmas judėjimas dar mažai išsiaiškines. Tai dar tikt vilties ženklai. Yra dvi katalikystės: autoriteto katalikystė ir laisvės katalikystė, konfesionalizmas ir intelektualizmas, politikos katalikystė ir sanžinės, nejudėjimo ir progreso. Tai yra dvi priešingos spēkos. Dabar Prancūzijos bažnyčioje vieszpatauja autoriteto katalikystė, bet gyvenimo judėjimas skelbia liberalizmo atsinaujinimą. Musų jauni inteligentai, sako Charbonnel, per daug nekantrūs; jie norėtu, kad tokia didelė evoliucija, kuri turi permainti svieta, atsitiktų per kelis metus. Reikia neatsisakyti nū prigulincio darbo. Jug tikėjimas krikščionizmo gyvenimo pripažįsta tikėjimą *vidurinio* gyvenimo. O teisybę sakant, šitūdu tikėjimu ar neviena ir toji pati spēka musų

dvasių? Tiktai be antiklerikalizmo, kaip mums grasina Berenger! Tokius užtėmyji mus dūda Charbonnel. Jeigu mes dirstelsime į lietuvių gyvenimą, tai taip pat patėmysime ženklus ateinančios naujos dvasės. Kitajp ir negalibūti. Su laiku žmonės, jų idėjos, supratimas mainosi, turi mainytis ir tikėjimo įtampa; priėmus, kad tikėjimo teisybės dūtos žmonijai iš dangaus per Dievo malonę, tai vis gi žmonės turi jas suprasti, o kadangi jų pažiūros ir protas mainosi, lavinasi, tai ir tų teisybių supratimas turi mainytis, lavintis. Jug Kristus apskelbė visus žmones lygiais broliais; vienok krikščionys ilgai dailinosi į tokias lūmas, kaip vergai ir jų valdytojai. Bažnyčia, kitaip sakant, jos tarnai ir vadai, turėdami tokias pat pažiūras, kaip ir visūmenė, pripažino tokį žmonių nelygumą ir kas ėjo prieš tą nelygumą tai buvo prasikaltėliu prieš žmogizkus ir dievizkus įstatymus; tokius dievizkus įstatymus, kokiais jūs žmonės suprato. Dabar ant to žmonių nelygumo bažnyčia kitaip žiuri. Ateityje bus kitokios pažiūros. — Ir Lietuvoje naujos dvasės spindulius galime patėmyti, ypacz tarp jaunos kunigijos, nors tulas atsiranda ir iš senesnių kunigų iškilmesnės sanžinės ir stipresnio proto. — Tulą galime rasti kuningą, kuris supranta savo pareigas placziaus, nekaip iki sziol daugumas suprasdavo. Jiems jau neuštenka atlikti savo bažnytines pareigas apie duszių iszganymą. Jie supranta, kad tai duszių iszganymas daug priguli ir nū ekonomizko, dorizko ir socializko žmonių gyvenimo. Kada szitas paskutinis yra geresnis, tada ir žmonės darosi geresniais. Užtat jiems pradeda rupėti to gyvenimo pagerinimas.

Atsiradęs.

Be kalbos.

(Apysaka pagal Vl. Korolenko)
Sutaisė D. Ilgakojis.

(Tąsa.)

— Nu! tą sunku pasakyti. Asz Tamietai papasakosiu. Atvažiuja ezionai į musų miestą misteras Mozes. Jus, žinomas daiktas, nežinote, kas toksai yra misteras Mozes. Tai žydas iš Louisville. Tai gudrus žmogus tas Mozes; tai galva. Jo protas kaip ugnis, o lieziuvis kaip kaltas. Jis auszaukė mus į sinagogą ir sako: „girdėjan, kad dang kas iš jūsų, neturėdami net nieko valgyti, nenori peržengti subatos“. Mes sokome: „nu, teisybė“. O jis vėl: „jūs panaszus ant žmogaus, kuris norėdamas joti, sėda atžagariai ant asilo ir laikosi už ūdegos. Senovės laikūse, kada pagonyš baigė žudyti žydus prie Makabėjų, jusų bocziai žuvo, kaip avys, nes nenorėjo tvėrtis už kardo subatoje. Tada Vieszpats Dievas pasake: „jeigu bus taip toliau, tai iszpjaus visus mano žmones ir nebus kam szvęsti subatą; geriaus tegul ima kardus į rankas, subatoje, kad tikt liktusi mano žmonės“. Dabar apsvarstykite, jeigu jau galima imti į rankas kardą, idant žudyti žmones, tai kodėl negalima dirbti subatoje, kad tikt nenumirti badu“. O, tai gudrus žmogus tas Mozes.

Motiejus pažiūrėjo į žydą ir tarė:

— Ir jus atstojote nū savo tikėjimo?

— Nu, — atsakė Bork'as, — po tū pas mus pasikėlė didelis gvoltas. Mano dukte atėjo pas mane ir sako, kad eiseni dirbti į pabirką, nes ką misteras Mozes pasakė tai tikra teisybė. Matai, kokia szalis Amerika. O zinai dar ką: misteras Mozes dūda szliubą sinagogoje žydelkoms su krikščionimis, o žydams su krikščionėmis!

— Ką tu kalbi?

— Nu, Tamista pamatysi. Mes seniai tai dar laikomės, o jaunieji tai jau visai persimainė.

— Džone, eik ezion trupitį! — paszaukė jis sunų; Jaunas Džonas greitai atėjo.

— Klausyk Džonė, — tarė jam Bork'as. — Sztai ponas Karklynas apkalba jus, kodėl nepildote boczių tikėjimo.

— Ar gi tas ponas—žydas? Motiejus iszsitėpė. Pas save, namieje, jis butų pamokinęs tą vaikpalaikį už tokį užgaunantį žodį, bet dabar jis tikt teatsakė!

— Asz krikščionis, mano tėvai ir sentėviai taip gi buvo krikščionys.

— Gerai, — tarė Džonas — ir apsisukęs nuėjo vėl į savo kambarij. — Ir ilgai dar sznekėjo tie du žmonės apie tikėjimą Amerikoje, o miestas vis užė ir skambėjo.

XII.

Motiejus pakalbėjęs potėrius, atsigulė. Eidamas gulti, jis užsikiszo ausis, idant negirdėti miesto trenksmo.

Naktyje sapnavo jis, kad kas zin kas stovi prieš jį didelis, be veido ir nepanaszus visai žmogų, stovi ir rėkia taip, kaip nesenei rėkė jo ausise jurės:

— Kvailei žmonės, nelaimingi, tamsūs žmonės! Czia viskas ne taip! Nebėra jau tavęs Motiejaus, nebėra tavo draugo Dumo, ir nebėra Onos! Mirė jusų buvėsis tikėjimas, jusų szirdys persimainys, jusų viskas bus kitonizska. Ir jeigu atsikeltų tavo motina iš užmirsztų kapų, tai jusų vaikų nepripažintų už savo anukus. Nes jie nebus panaszus nei į tėvą, nei į tave, nei į senelius... Bet bus amerikiečiai...

Motiejus, visas szlapęs nū prakaito, prabudo ir atsisesęs ant lovos krapztesė akis ir negalėjo atsiminti, kur jis. Kambaryje buvo tamsu, ir kas zin

kas vaikszežio apie jo lovą. Staiga kambarys nuszvito, nes kas-žin kas uždegė žiburį. Motiejus vis sėdėjo, nieko nesuprasdamas, ir snibždėjo sau:

— Visokia dvasė tegul garbina Vieszpatį.

— Na, kas dar čia... Ko nusigandai? — tarė kas-žin kas pažįstamu balsu. Balsas buvo rodosi Dumas, bet jame buvo kas-žin kas ypatingo ir svetimo. Žmogus stovintis prie Motiejaus lovos, buvo Dumas, bet rodėsi kitoniszkas, visai nepanaszus į Dumą.

— Ar-gi tai Dumas? Taip, tai Dumas, bet tikt toksai, lygiai kad būtų prisisapnavęs sapnyje.

Jis skubino išsivilkti ir nerodė savo veido. Bet Motiejus užtėmyjo, kad Dumas nusivelka visai nesavo drabužius. Vietoje savo drabužių, kuriūs jis prieš pat iszkeliavimą į Ameriką pasisiuvo, skubino jis dabar iszlysti isz kokio ten striuko ir siauro yokiszko szvarkelio, kuris neto neuždengė kaip reikia, ką turetu pridengti geras drabužis; jo kaklą rėmė augszta krakmolyta apikaklė, o kojų negalėjo isztraukti isz siaurų kelinių. Kada jis iszsivilkęs atsigulė į vieną lovą su Motiejum, tai Motiejus net paszoko isz isz gaszčio: taip pats veidas Dumas pasirodė jam svetimu. Jo plaukai buvo striukai nukirpti ir stovėjo kaip čio spygliai ant galvos, usai apkarpyti, o isz barzdos te liko tikt siaura smaila amerikiszka lopetėlė.

— Bijok tu Dievo Dume, — tarė Motiejus gerai isziurėjęs. — Į ką tu panaszus, ir ką tu čia padariai su savim?

Dumas-gi jautėsi save, taip, kaip žmogus, kuris iszėjo ant gatvės užmirsęs užsimauti kelines... Jis kaip tai skersavo, dengė savo burną su ranka ir kalbėjo kokuu tai kaltu ir nedrąsiu balsu:

(Toliaus bus.)

Dideli Pikninką!

Parengė dvi draugystės isz Plymouth'o, Pa. Dr. szv. Jūzapo ir Darbininkų Klubo, kuris atsibus utarninke, 20 dieną Birželio (June) 1899 m., ant Hanover Park.

Todėl-gi broliai ir sesutės nepamirszkite tą dieną atsilankyti ant to taip puikaus pasilinksminimo, nes ten yra daugelis visokių zobovų, supynių, ant ežero galima pasivažinėti ir t.t. Prasidės 8-tą valandą ryte. Muzikė bus kpuikiausia, kurie norės szokti ant platformės, tikietas ant visos dienos tiktai 25 ct.

Szirdingai užkviečiame visus
Komitetas.

Piknykas!

Draugystė „Lietuvos Sunų“ isz Wilkes-Barre, Pa. kelia didelį piknyką, utarninke, 27 dieną Birželio (June) 1899 m. darže HANOVER PARK.

Kas nori gražiai pasilinksinti, paszokti, pasisupti, lenktyniūti, ant ežero su laivu plauplioti, lai atvyksta tą dieną į Hanover Park. Muzika bus geriausia. Tikietas dėl szokimo ant platformės per visą dieną tiktai 25 ct. Prasidės 9 valandą isz ryto.

Nūlankiai užkviečiame visus lietuvius atvykti.

Komitetas.

Didelis susirinkimas.

Bus nedėlioje, 18 d. Birželio (June) 1899 m. WANAMIE, PA. svetainėje J. Barrat ant pusiau penktos valandos po pietų.

Prakalbos bus apie lietuvisz-

kus bėganczius reikalus, Paryžiaus parodą, mūsų kankintinius ir kitus tautiszkus reikalus. Užpraszome kumidaugiausiai susirinkti lygiai vyrams ir moterims, nes tokias prakalbas retai galime iszgirsti.

Reikalaujame lietuvio.

Kuris moka angliszškai ir lenkiszškai kalbėti ir bent kiek mokas dirbti sztore prie Drygoods. Tegul atsiszaukia ant szio adreso:

Wm. Chappell
1908-1912 N. Main Ave
Scranton, Pa.

Visuomeniszkas susirinkimas.

Panedėlyje 26 d. Birželio atsibus didelis visuomeniszkas lietuvių susirinkimas vietinio Politiszko Kliobo kambariūse, po No. 648 Bank str. Waterbury, Conn., kur bus apkalbėta bei apszvarstyta dabartinė Chicagos lietuvių kova, kur tenaitinis klebonas kun. Krawczunas užsisėdo pragaiszyti „Lietuvą“, vieną isz prakilniausių mūsų laikraszčių, su kuriūmi galime pasirodyti eilėse moksliszky kitų tautų laikraszčių. Todėl brangus tautiečiai ir tautietės teiksietės susirinkt minėtoje dienoje į kliobo svetainę ir kumi galint neszti paszalpą aniems mūsų didvyriams, kurie yra pasiszventę kariauti už mūsų gerovę. Tai-gi kad jūs ne prarytu dvasiszki mūsų carai, kurie matomai griebėsi budo ano sziaurės meszkino, kuris kankina szimtus nekaltų mūsų brolių.

Per plakatus buvome pagarsinę, kad susirinkimas atsibus ant naujai pabudavotos parapijos salės, bet kad vyskupas lietuviams už jų piningus pabudavotai salėje nedaleidzia laikyti tokius susirinkimus, tad

turėjom užimti virsz minėtą vietą, kuri taip-gi bus gana atsakanti.

Užpraszo *Komitetas.*

Temykite!

„Lietuvos“ redakcija iszėmė isz kriminaliszko sudo kopiją buvusios kun. Krawczuno provos su „Lietuvos“ iszleistoju ir redaktoriumi, isz kurios dabar padirbs puikią knygą lietuviszkoje kalboje. Minėtoje knygoje talpinsis skundai kun. Krawczuno, jo liudininkų, iszrodymai netikusių Krawczuno darbų per liudininkus „Lietuvos“ pusės, kalbos (argumentai) abiejų pusių advokatų ir viskas iki vienam žodziui kas tikt dėjosi sūde laike 5 dienų buvusios provos; taip pat patilps ir keli paveikslai kaip: kun. Krawczuno, Olszevskio, Szerno, advokatų ir kitų. Apart provos patilps čia trumpa istorija Chicagos lietuvių ir jų parapijos. Bus tai, dideliai puiki knygą, interesujanti kiekvieną lietuvi, isz kurios kaip isz veidrodžio (zerkolo) pamatys Chicagos lietuvių parapijos stovį ir netikusius darbus jų dvasiszko vadovo. Prekė bus \$2,00.

Parengimas minėtos knygos kasztūs mumis apie \$1000,00. Kas tūjaus prisius ant jos piningus, gaus ją už pusę prekės, tai yra už \$1,00. Delto gi atsiszaukiame į visus gerai velijanczius lietuvius ir lietuviszkas draugystes, kurie norėtu minėtą knygą gauti už pusę prekės, teiks is tūjaus ją apsi-steliūti, ir prisiuszi \$1,00, o kaip tikt knygą bus gatava, kiekvienas apsi-steliaves gaus. Kada bus gatava, kasztūs \$2,00. Ap-sisteliūdami ją tūjaus, už-czėdysite kasztus ir mums palengvinsite jos iszledimą.

Prisiusdami piningus adre-sūkite taip:

A. Olszevskis,
Sub-Station No. 60,
Chicago, Ill.

Vilius Tell

DRAMA PENKIUOSE AKTUOSE.
VOKISKAI PARASĖ

FRIEDRICH von SCHILLER

LIETUVISKAI VERTĖ

VINCAS KAPSAS.

(Tąsa)

Sarnen.

Aš žemę pasisamdęs

Nuo Austrijos.

Fuerst.

Tai ir toliau mokėsi

Už samdą.

Veiler.

Aš į Rappersvių mokiu.

Fuerst.

Nelaukk mokėjęs.

Rosselmann.

Aš esmi tarau

Bažnyčios Zuricho.

Fuerst.

Kas yr bažnyčios,

Bažnyčiai atiduoki.

Stauffacher.

Aš samdau

Nuo viešpatystės.

Fuerst.

Darome, ką turim

Daryti, nedaugiau. Mus noras viens:
Išvyti vietininkus su bernais jų
Ir tvirtumas sugriaut, jei galima
Be lašo kraujo. Ciesoriui bus aišku,
Kad priešintis mes esam priversti,
Ir tikim, sulaikys rustybą savo,
Išvydęs tikruose rubežiuose
Mus besilaikant. Ta tauta baisesnė,
Kuri tiktai su ginklais rankoje
Nusiramina.

Reding.

Kaip mes įvykdysim
Užmanymą? Jug priešius tur ginklus,
Tikrai nepasiduos mums, nekovojęs.

Stauffacher.

Tegul tik mus ginkluotus pamatys,
Nutirps, nespėjęs nė apšarvuoti.

Sarnen.

Ištarti lengva, padaryt sunku.
Mus žemėje dvi tvirtos pilys riogso,
Kurios pridengia priešų ir gal but
Baisioms, jei ciesorius ant mus užultų.
Pirmiausiai Sarneną su Rossbergu
Apimti reik, paskui prie kardo stvertis.

Stauffacher.

Sugaišus, priešius viską gal patirt —
Perdaug žmonių, kur paslaptį mus žino.

Sarnen.

Girėnų tarpe išdavikų nėra.

Rosselmann.

Net karštas trusas gal išluoti kartais.

Fuerst.

Gaišuojant, vietininkas Altorfe
Užbaigtų tvirtumą ir užsislėptų.

Sarnen.

Jums rupi tik jus patys.

Petermann.

Ne tiesa.

Sarnen (karšta).

Ar ne tiesa? Da šiteip sako Uri!

Reding.

Nutilkite!

Sarnen.

Jei Uri su Svieu

Išvieno, žinoma, tylėti turim.

Reding.

Tu savo karštumu mums santaiką
Darkai! Ar ne taspat visų mus reikals?

Vinkelried.

Kalėjų laukkime. Tada visi
Gyventojai su dovanoms ateina
Pas vietininką. Tai gi gal lengvai
Dešimts ar dvylika žmonių į pilį
Įsprust, durklus užslėpę lazdose,
Nėsa su ginklais neįleidia. Girioj
Arti bus užsislėpę mus daugiau.
Kada vieni vartus užims laimingai,
Kiti, sušukus ragui, tuoj pašoks
Iš savo paslėptos lindynės. Siteip,
Man rodos, lengva bus užimt pilis.

Melchthal.

Aš Rossbergą užimsiu. Ten pažįstu
Merginą vieną. Ji man kopėčias
Nuleis, kaip pasakysiu, kad aš nočiu
Ją atlankyti; pats jau budamas
Ant augšto, bičiulius paskui įleisiu.

Reding.

Ar laukt visi sutinkat? (daugumas pakelia rankas.)

Stauffacher (saito balsus).

Evidešimts

Balsų prieš dvyliką.

Fuerst.

Kada pakirtam

Laike grius pilys, tąsyk kalnuose
Uždegsim ugnį, sukilimo ženklą!
Audra įvyks umai ir bus marki
Vyriausioj vietoj kiekvienos mus žemės!
Tegul tik vietininkai pamatys
Ginklus mus rankose, netruks apleisti
Mus žemę kuoveikiausiai.

Stauffacher.

Mums baisus

Tik Gessler ką su raiteliais ta's savo.
Bė kraujo nepsileis ir, net išvyts,

Baugis da mus. Sunku ir pavojinga
Sunku ir pavojinga
Beveik gailėtis jo.

Baumgarten.

Kur didelis

Pavojus, siųskite mane ten! Tell'o
Dėka man liko gyvastis ir aš
Aukauju ją su noru už tėvynę.
Apgyniau savo garbę ir širdis
Pakakinta jau.

Reding.

Laikas duoda rodą.

Kantrybė reik turėt. Žiurėkite,
Mums besirodavo, jau ir rytas
Iš užkalnių augščiau kelią.
Tai turim skirstytis, kad neužtikyt
Čia mus dienos šviesa.

Buerst.

Bijot nėr ką,

Naktis klonius apleidžia išpalengvo.
(visi, nepasijusdami, nusima kepurės ir tylai tūnyjasi į aušrą)

Roesselman.

Prie tos šviesos, pirmiaus mums siunč ančios
Pasveikinimą nuo žmonių, kur sunkiai
Kvėpuoja miestų smalkose, žemai
Tėu po mumis — patvirtinkim tą naują
Mus ryšį priesiega: Viena tauta
Mes busim ir neplešim vienas kito
Pavojuj ar varge. (visi kalba paskui, iškolę po tris pirštus.)

Mes busime liuosi,

Kaip mus tėvai; greitai numirti velyk,
O ne gyvent vergystėj! (kaip augščiau)

Danguje

Sudėkim lukestį, o mums galybė
Žmonių nebus baisi.

(kaip augščiau; valsčionys apkabina vienas kitą.)

Stauffacher.

Dabar kiekviens

Tegul namo jau eina. Kas tur bandą,
Tegul ramiai ją gano ir draugus
Mus ryšiui renka. Kęskite tuotarpu!
Tegul rokunda su tironais augs,
Ateis diena — antsyk bus užmokėta
Už jų visas kaltes. Laikykite
Rustybę jus ir pagiežą ik laiko,
Bendram dalykui. Butų plėšiku
Mus viešo labo, kas tik save gintu.

(jiems besiskirstant į tris yvairias šalis, atsiliepia iškilmingai orkes-
tra; tuščia scena da lieka tula laiką neužleista; matyt sauletekis
ant ledo kalnų.)

Aktas trečias.

S c e n a I.

Tell'o kiemas.

Tell tašo; Jadvyga trusiasi prie namų darbo; gilumoje Valteris ir
Vilius zaidžia mažą kilpinį.

Valteris (dainuoja.)

Saulėi tekant, jau medėjas
Vaikščioja su kilpiniu,

Drąsiai žengia, kur beeina,
Kalnu ar kloniu.

Kaip erelis yr karaliūm
Augstose padangėse,
Teip medėjas viešpatauja
Savo kalnuose.

Viskas priguli medėjui,
Ką šaudyklė jo pasieks. . . .

(atbėga, šokinėdamas.)

Nutruko stygas; tėtė, pataisyk.

Tell.

Tai ne. Gers šaudytojas pats sau taiso (vaikas trauksiai.)

Jadvyga.

Vaikai pradėjo šaudyt peranksti.

Tell.

Tur miklintis anksti, kas nor išmokti.

Jadvyga.

Duok Dieve, kad jiems mokslo šitokio
Nereiktų!

Tell.

Turi jie išmokti visko.

Kas per gyvenimą nor prasiveržt,
Tur prisirengti gintis ir kabintis.

Jadvyga.

Gana, gana! Nebutų jau visai
Ramybės nė namie.

Tell.

Aš jos, širdužė,

Nė neturiu. Aš nesutvertis, matai,
But piemeniu. Bė atilsio vejuosi
Vis paskui siekinius greit nykstančius.
Tada jaučiu gyvenimo smagumą,
Kada man naują kovą kiekviena
Diena suteikia.

Jadvyga.

O pačios nežiurai,

Kaip rupinasi, laukdama tavęs,
Ir nerimauja. Baimė mane ima,
Kada girdžiu aš pasakas tarnų
Iš jusų zygių. Pradedą drebėti
Sirdis, su tavim atsisveikinant
Kiekvieną kart — tarytum nesugrįši.
Ir rodos man, kad tu paklydai jau
Lediniuos kalnuose; kad nelaimingai
Nušokai; kad tave į bedugnes
Nutraukė stirna; kad užgriuvo sniegas;
Matau aš, rodos; kaip po kojoms tau
Sulužo ledas, kaip žemyn tu puoli
Ir gyvas baisy kapą atrandi. . . .
Medėjui Alpu tukstantyj paveikslų
Mirtis graudena. Paskutinis man
Tai darbas, kurs į prapulį teip stumia!

(Toliaus bus)

Isz visur.

Garsus namas F. Ad. Rich-
ter ir Draugystės, iszdirbantis
garsingą ant viso svieta „In-
karinį“ Pain Expeller, gavo
visokiose tarptautiskose paro-
dose 33 medalius. Didelis ta-
sai skaitlius atsizenklinimų,
reiszkia kūmi geriausiai apie
pasekmingumą Pain Expelle-
rio. Ypatingumu tojo Namo,
kaip tai reiszkia daugelis lie-
koriszku paliudyjimų, yra ne-
palyginamai budas, nū reu-
matizmo, neuralgijos ir pana-
szijų ligų. Prekė plėczkutės
25 ir 50 centų.

Prancuzijoi 1897 metų ta-
po kriminaliszka apsudyta 14
kuningų už nedoriszkumą ant
60 metų sunkių darbų, 23½
kalėjimo ir 15 metų arezto;
1898 mete buvo sudytais 13
kuningų ant 118 metų sunkių
darbų, ant 3½ metų kalėjimo
ir 17 metų arezto. Tiek tai
pakliuvo doros dabotojų į tie-
sos rankas, bet keleriopai di-
desnis skaitlius yra nežinomas
ir užslėptas. Nusizengimai
prieszai dorą labai retai iszei-
na į szviesą, negu kitokie, nes
tokios aukos isz gėdos arba
baimės užtyli savo skriaudą,
ypatingai, kur doros dabotojai
yra labiaus baudziami negu
paprasti žmonės.

Romoje, Italijoi, stato pa-
minklą dabartinio karaliaus
tėvui, Viktorui Emanueliui,
suvienytojui Italijos, kursai
bus didžiausiu paminklu ant
svieta ir kasztūs 24½ milijono
lyrų (\$5 milijonus ir 500,000).
12 metų kaip jau dirba pama-
tus tam paminklui, o pō 10
metų dar bus tiktai užbaigtas.
Didelis plotas namų tapo nu-
grianta bei pranciszkonų klio-
sztorius su milžiniszku boksz-
tu Pauliaus III, „Ara Coeli“,
kuriame per kelis szimtme-
czius buvojo jų zokono vyriau-
sybė, o dar bus nugrianta la-
bai puikus rumas Palazzo di

Venezia, kuriame gyvena Au-
stro - Vengrijos pasiuntinys
prie Vatikano ir rumai kunin-
gaikszezio Torlonia. — Ita-
lija butu geriaus padariusi,
tūs milijonus ant mokyklų ap-
versdama.

Maskolijos caras nesulaukia
vaiko, kurs butų įpediniu.
Gimusios yra tiktai mergaitės.
Tokiu budu įpediniu liktusi
caro brolis o ne sunus. Vienok
dabar caras laukia vaiko ir sa-
yo carienę maitina pagal Vie-
nnos profesoriaus Schenk'o
metoda tokiu maistu, kad turi
gimti vaikas. Jei carienei pa-
siseks pagimdyti vaiką, tai
Schenk'o iszradimas taps pri-
pažintu už teisingą ir jis gaus
nū caro orderių, kryžių ir ke-
letą szimtų tukstanczių rublių.
Bet jeigu mergaitė, tai Schenk
palaidotas.

Mes dirbame cukerkas ir kiapame
visokius karvojus (Cakes) dėl Vese-
lijų, Bankietų, Piknių ir t. t.
Pardūdam pigiau kaip kiti..

Jones Bros,

135 Main st. Plymouth, Pa.

29-1. 6 mėn-96.

Didelis susiriakimas!

„Lietuviszku Socialistų Kliu-
bo Darbinikiszkos Partijos“
ir „Tėvynės Myletojų Drau-
gystės“ New York'o kūpos ant
16 dienos Birželio (June) 1899
m., tai yra pėtnyczios vakare
ant 8 valandos, svetainėje P.
Draugelio, No. 73 Grand str.
Brooklyn, N. Y. ant kurio už-
kvieziame visus tautieczius
isz New York'o, Brooklyn'o
ir visos apielinkės pributi ap-
svarstymui už ką taso po su-
dus „Lietuvos“ iszleistoją P.
Olszevskį ir redaktorių p. Szer-
ną kun. Krawczunas. Apsvars-
czius reikalus ir kuri szalis
kalta, atradus, apskelbti pla-
cziam svietai, protestūjant prie-
szais tokias begėdystes.

Visus užkvieziame
Administracijos.

Naujos knygos.

„Vienybės“ redakcijoi gau-
nama szios naujos knygos ir
paveikslai.

AR YRA BAUDŽIAVA? 15 ct.

MASKOLIŲ VALDŽIA IR ŽMONĖS 10 ct.

PAMOKSLAI iszminties ir
teisybės, iszguldinėti galvoczių
visų amžių. Paraszė kun. Ta-
tare 50 ct.

STATISTIKA lietuviszku
knygų atspautų Prusūse nū
1864 iki pabaigai 1896 m. ir
atsiszaukimas į apszviestą svie-
tą 25 c.

BIBLIJA arba rasztas szven-
tas seno ir naujo testamento,
puslapiu 1445, didelio aszmai-
nio, gražiai apdaryta (su vo-
kiszkomis litaremis) \$5.00.

ŽIAMLAPIS LATVIŲ
ŽEMĖS; iszleido Jurgis Szal-
na ir D-ras Szliupas, toji ma-
pa papūsztu kozną lietuvijų na-
mą, nes ją galima yra ant sie-
nos pakabinus laikyti. Prekė
tiktai 35 ct.

Gauti yra galima pas

D-rą J. Szliupą

421 Penn Ave.

Seranton, Pa.

arba „Vienybės“ redakcijoi.
Tautiszki paveikslai.
Didi Lietuvos Kuningaiks-
cziai: - GEDIMINAS, OL-
KERTIS, ir VYPAUTAS bei
musų istorikas SIMONAS
DAUKANTAS (iszleido Dr.
J. Szliupas). Didumas 11×14
colij. Prekė - 10 c.

RINGAUDAS D. L. K.
10×14 col. - 10 c.

MINDAUGO D. L. K.
apvainikavimas 10×14 c. 10c.

ALGIRDAS įimąs Maskvą
1350-metūse 10×14 col. 10 c.

Varpas

literatūros, politikos ir mokslo
dvimėnesinis laikrasztis, isz-
leidziamas jau 11 metai. „Var-

pas“ yra Lietuvos vadovų
laikrasztis ir talpina savyje
vien tautiszkus rasztus. „Var-
pas“ per metus su prisuntimu
į Ameriką kasztūja tiktai \$100.

Ukininkas

Lietuvos ukininkų laikrasztis
iszleidziamas kas mėnū jau 10
metai. „Ukininkas“ talpina
savyje rasztus apie ukę, gyvū-
lius, jų ligas pamokinimus
ukininkams kaip apsziaugoti
maskolių valdzios, korespon-
dencijas isz visų Lietuvos
kraszty. „Ukininkas“ per
metus su prisuntimu į Ame-
riką kasztūja \$1,00.

Tėvynės Sargas

iszleidziamas ketvirti metai
kas mėnesis. Stovi ant sargy-
bos szviesos, tikybos ir kalbos.
Dūda priedus knygelėse. Tal-
pina daug zinių isz visų Lie-
tuvos kraszty; labiausiai apie
maskoliszkas mokyklas, ku-
rios yra lietuviams ant di-
dziausios iszkados. Prekė \$1,00

Visus tris laikraszcius ga-
lima iszsziraszyti ant szito adres:

Herrn Jurgis Lapinas

Tilsit, Ostpr. Germany

Temykite.

Daugelis mums atraszo rei-
kalaudami rodos apie iszsius-
tus piningus Lietuvon per vi-
sokius agentus, labiausiai zy-
dus, kurie siunczia statei į sa-
vo kiesznių. Tai gi norėdami,
kad jusų piningai neprazutu
ir greitai daėitu į rankas to
kuriam siuncziasi, siuskite per
„Vienybės“ redakcija, o grei-
cziausiai apturės. Taipogi
mes pardūdame laivakortes ant
greicziausių laivų į Hamburgą,
Bremen bei Antverpen, kaipo
ir atgal. Kas nenorite ilgai
ant marių plukauti, pirkite
laivakortę „Vienybės“ redak-
cijoi o nesigailėsite.

Prisiuncziant piningus ant
persiuntimo Lietuvon arba ant
laivakortes, uždėkite adresą
tokį:

J. J. Pauksztis & Co.

Plymouth, Pa.